

Frankfurti könyvjelző

KÖNYVEK ÉS MÁS A VILÁG NÉGY SARKÁBÓL

Maczó Péter

A visszatérés már kicsit olyan, mintha hazalátogatnánk, mégis minden alkalommal más. Van-nak helyzetgyakorlatok: találkozás a kiállítókkal, és vannak a könyvek – a különféle új világok...

Nem először jártam Frankfurtban, és még egyszer sem értem oda a hivatalos megnyitóra, de nem fájlalom. Sokszor van részem benne különféle kiállítások alkalmával idehaza. Itthon néhol el is várt ez a pofavíz, ott a végtelen tengernyi könyv között ugyan kinek mutassuk meg magunkat? Egy ilyen világméretű rendezvény ceremóniái a protokoll legmagasabb szintjén zajlanak. Nem a pogácsa és a pohár vörösbor miatt jöttem, „csak” a könyvek miatt. Négy nap alatt reménytelenül sok, és áttekinthetetlen, csakis ezzel a

tudattal szabad nekivágni. Sőt könyörtelenül szelektálni kell. Mert könyv is van sokféle, és az idő itt is ellenünk dolgozik.

Az idei volt az 58. Frankfurti Könyvvásár. Eredendő szándéka szerint inkább vásár, mint kiállítás, hiszen a cél elsősorban a könyvek készítőit, a kiadókat

azon túl is, mert az épületek a frankfurti magasépületek tövében külön településnek tűnnek. A nagy téren a Fórum épülete előtt szabadtéri rendezvényekre, zenés műsorokra nyílik lehetőség, és a felállított sátrakban számszámra találhatók helyi vásári árusok is, akik jó érzékkel igyekeztek a könyvvásár vendégei számára másféle látványosságokat nyújtani: bizsu-ékszer, norvégpullóver, régi-új fabetűk, indiai füstölő és szintetikus selyemsál a távol-keletről autentikus és naív motívumokkal...

összehozni a terjesztőkkel. (Hivatalos adatok szerint a könyvvásáron megkötött üzletek értéke meghaladja a 600 millió eurót – bár ebben az én szerény kiadásom biztos nincs benne.)

A világ minden tájáról ide-sereglett érdeklődők csak a második kör, igaz, közvetlenül ezután említendő, mert a kedves Olvasó mégis a legfontosabb...

Magam is ebbe a csoportba tartozom: a könyvfogyasztók (olykor tervezők) falánk táborába, akik sáskaként nyüzsögtek a kiállítási csarnokokban, meg

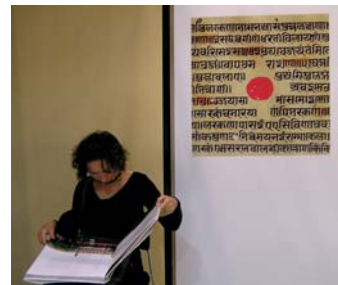
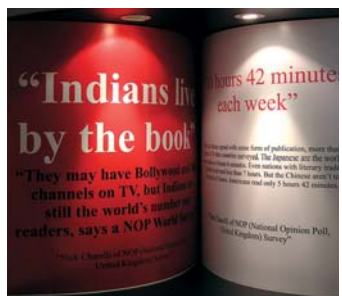

Az indiai irodalomnál talán csak az indiai íráskor egzotikusabbak. A díszvendég könyvet formáló tablókön, audio magyarázattal mutatta be írásbeliségének történetét, nyelveinek jellegzetes, szép karaktereit.

Nem véletlenül: a látogatók közel kétharmada hölgy. Ezek közül (és itt szigorúan e sátrak kínálatára gondolok) egyedül a frankfurti bratwurstra voltam vevő – mindennap.

Vissza a könyvvásárhoz: persze nem csak könyvek vannak itt, de egyre nagyobb hangsúllyal jelenik meg a digitális média – még a tavalyi adatokra hivatkozva – a CD-romok 8,5 százalékkal, az audio (hangos) könyvek pedig több mint 5 százalékkal szerepeltek.

Sőt, van külön kulturális fórum, szinte nonstop filmvetítések: egy külön kiemelt program részeként (leginkább a díszvendég sokoldalú bemutatására) hiszen Indiában elképesztő sok

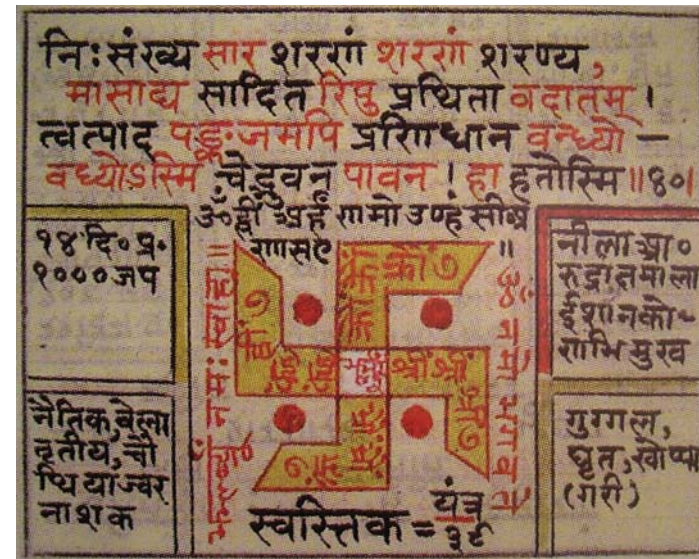
film készül évente – és a díszvendég ebben az esztendőben éppen India volt...

Összesen 113 ország jelentkezett a monstre bemutatóra, és közel 7300 kiállító vettette jegyzékbe magát. Ezeknek közel fele német cég ugyan, de jelentkezett Azerbajdzsán, Thaiföld, Nepál és Tanzánia is. Bevallom az ő könyvkiadásukra már csak nyelvi okokból is kevéssé voltam kíváncsi, ám ilyenkor – mint minden világméretű rendezvényénél – a rendezőség a számok egzakttságában látja munkája eredményének viszszaigazolását: nos hát ez is nagyobb volt az előzőnél! Kína szinte megduplázta jelenlétét, Thaiföld 40 és Japán 20 száza-

lékkal nagyobb kiállítói területet igényelt.

Természetesen India a külön Fórumával, szép plakátjaival és történelmi, kulturális múltját nagyívű kiállításon bemutató tablóival, amelyek – számomra különösen az írásbeliség ezernyi jelét közvetítve – külön csemegéül szolgáltak: egy nagy csapdaként működött. Irodalmi tükröként 70 szerzőt mutatnak be 24 (Indiában hivatalos) nyelven. A beszélgetésekben a legrangosabb német alkotók vállaltak szerepet. De a hallgatóság a könyv (mint olyan) mellett színes előadásokat hallhatott gazdasági és politikai témákban is, a kultúra egyéb, például zenei rendezvényeit nem

is említve. Szóval ez ma már nem csupán könyvvásár!

És újfent öröm és hitetlenkedés visszagondolni arra, Magyarország néhány éve díszvendég lehetett ott, ahol tavaly az arab világ és most a kontinensnyi India a kitüntetett... methogy az irodalomban még nagyhatalomnak számítunk.

A patetikus szövegek helyett azonban nézzünk körül! Önző

A könyvvásár egész területén: falon, plakáton sőt hőlégballonon volt látható az a betűmátrix, amely – igen találóan – az indiai kultúra színes soknyelvűségére utalt betűmintázatával.

módon azt a sorrendet ajánlom, hogyan magam is tettem: tehát célirányosan (korábbi ismereteimre támaszkodva) a 4.1, azaz a művészeti kiadók és könyvek emelete felé vettem az irányt. Ezen a szinten található a német szép könyv versenyének kiállítása. Erről inkább külön anyagként számolok be, mert megérdemli!

A nagy és tágas előtérrel belépve (ahol egy hatalmas méretű, jövő évre aktualizált naptár-bemutató látható, indiai kaligráfiával dekorált frankfurti

könyvvásári szuvenir bögre és poló is vásárolható) szóval belépve az egyes kiadói standok előtt még – és ez igazi hatáspausa – a szakma hagyományos mesterségeinek elsajátítására nyílik lehetőség: a kézi merítésű papírok készítésétől a kézi szedésig, a lino- és fametszetek megismeréséig és a míves könyvkötésig.

Számtalan az érdeklődő, és ami még fontosabb: az ide plántált szakemberek végtelen türelme, szívélyessége emeli profi színvonalra minden laikus látogató suta ügyködését. Talán ezt hívják szakmaszeretnek?

Mindenesetre, ha valaki elsőként érkezne ide, az is rögvést kedvet kap, és jótékony fertőzőtséggel léphet a kiadók szorosán egymás mellé zárt polcai közé. Sok kis, egyszemélyes vállalkozás is teret kap itt. Művész-könyvek/könyvművészek saját körben, sajátos érdeklődőkkel. Olyan könyvalkotások melyekből csak néhány, esetleg egy készült. De az is eladó! Grafikák, sorszámozott printek, sőt ... Egy csak ezek közül Kiss Ilona, aki már jubiláló törzskiállító a vásáron. (Vele egy külön cikkben még találkozhatunk...)

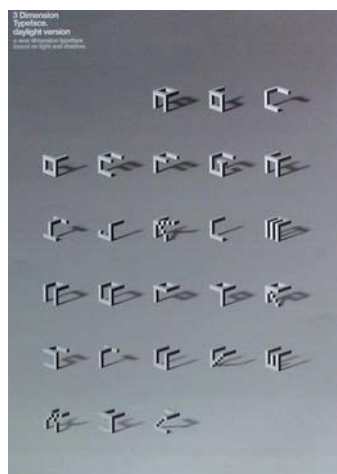

A könyvművészet egyre nagyobb részét alkotják a fotós albumok – népes és igencsak nívós anyaggal – azoknak, akik az egzotikus táj, az érdekes emberek, megejtő pillanatok, és a pillanat mulandóságára kíváncsiak, vagy általánosságban a fényképezés igényes alkotásaira érzékenyek.

Lenyűgözőek, és nem utolsósorban a nyomdai kivitelezés miatt, de bevallom, számomra a grafika és a tipográfia itt látható csúcsai vonzóbbak... Bátoran kimondhatom: csúcsai, (talán Petőfivel ellentétben, aki az Alföldet szerette inkább) mert

Minden évben külön kis ünnepség keretében nyílik meg a Type Directors Club válogatott anyagait bemutató tipográfiai kiállítás.

ezen a szinten mutatkozik be – szintén jó szokása szerint – a Type Directors Club válogatott anyaga, ami csúcs! Az aktuális, idei Typography annual alapját adja, és bemutatását a Hermann Schmidt Verlag szervezi,

akkal szemben – hiszem, méltán – elfogult vagyok.

Ez a kiadó ebben az évben is ínycsikketéssel rukkolt elő. Ezek közül az Output 8 (amely a német szép könyv versenyen is sikeres volt) csak azért érdemel kiemelés – tőlem –, mert egyetlen magyarként Kolonics Orsi is helyet kapott (diplomamunkájával) a kötetben.

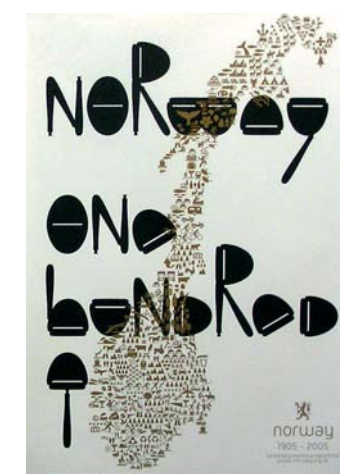
Egyébként ezen a szinten található a német művészeti főiskolák ambíciózus, vidám kiállításai is, amelyek saját kiadású kötetekkel a tervező grafikai oktatás könyv iránti tradicionális

elkötelezettségét sejtetik. Ám ebben a megfogalmazásban a tradíció nem poros és unalmas könyveket jelent, sokkal inkább a hallgatók igényes, a betűkultúrát jól ismerő alkotásaival találkozhatunk. Munkáikat a szép könyv versenyen külön díjjal is jutalmazták...

De nem csupán ők jelentek meg igazi csemegékkel: a svájci és angol kiadók között is vannak kedvenceim, akiket rendszeresen felkeresek.

Talán méretei szerint (a katalógusa alapján feltétlenül) az egyik legjelentősebb a londoni

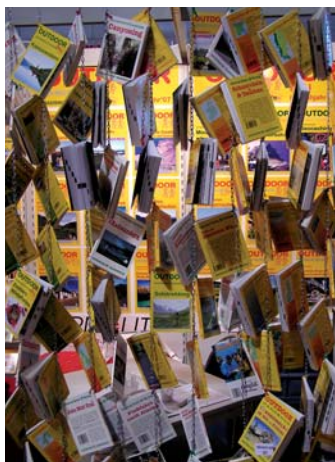

Phaidon Press. Nekik a festészet és az építészet ugyanúgy szakterületük, miként a tervező grafika, vagy általában a reklám. Köteteik alkotói között a legtragikusabb művészeket és szerzőket találjuk.

Ez azonban már a 9. pavilon. Ahová szigorú (?) táskavizsgálat után lehet csak belépni. Itt volt látható az izraeli illusztrátorokat bemutató érdekes kis tárlat, és számos különlegesség között a tradicionális, nagy an-

A képeken látható munkák javarészt plakátok, de arcultatterv, csomagolások, betűterv és illusztrációs anyagok is szerepelnek a táblákon.

golszász kiadók, majd izlandi és újjeländi érdekességek.

Nálam a második napra került a magyar stand megtekintése, amely ezúttal is a hozzánk hasonló helyzetűek között, igaz elől, kapott helyet. A könyvkiadók mellett több nyomda is képviselteti magát: Debrecenből és Dabásról is találkoztam hazaiakkal, akik a könyv készítésére kerestek partnereket. Talán nem is reménytelenül...

Mindenesetre jó volna hinni, hogy nyomdászatunk legalább olyan sikeres lehet külhonban,

mint az ipar más területei (és itt az autógyártás tartós befektetéseire, a gyógyszeriparra gondolok), hiszen nyelvi bezártságunk miatt ez a példányszámok felől nézve is jó üzletnek tűnik, és a hazai nyomdák mindarra képesek, amire európai társaik.

A könyvvásár azért vásárnak sem utolsó. Ezt a látogatók jól tudják: az utolsó napon a legtöbb kiállító akciós áron kínálja a bemutatott műveket. De miként a megnyitó, ez is nélkülözhetetlen zajlott (amit inkább fájlok), ám hétfőn új hét kezdődik, és Frankfurt ide ezer kilométer.

Az új héttel azonban új év is, és könyvvásár jövőre is lesz...

